

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 23 kwietnia 2024 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w kwestii wniosku adwokata M. P. - obrońcy SSO W. Ż. z dnia 20 marca 2024 r., w przedmiocie wyłączenia SSN Pawła Czubika od rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marię Szczepaniec wymogów niezawisłości i bezstronności, który został zarejestrowany pod sygn. akt I ZB 19/22, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – powoływanej dalej jako: u.s.p.

postanowił:

wyłączyć SSN Pawła Czubika od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 19/22.

UZASADNIENIE

W sprawie o sygn. akt II ZO 31/22 przydzielonej do referatu SSN Marii Szczepaniec, został złożony wniosek w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – powoływanej dalej jako u.SN o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię Szczepaniec. Wniosek ten złożył w dniu 17 października 2022 r. adwokat M. P. - obrońca SSO W. Ż. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt I ZB 19/22 i skierowana do rozpoznania przez: SSN Ryszarda Witkowskiego, SSN Agnieszkę Piotrowską, SSN Jacka Widło, SSN Romana Trzaskowskiego oraz Pawła Czubika, który został wylosowany jako sprawozdawca.

W dniu 20 marca 2024 r. adwokat M. P. złożył wniosek, na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. oraz art. 41 § 1 k.p.k., o wyłączenie SSN Pawła Czubika od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 19/22. W uzasadnieniu wskazał, że złożenie przedmiotowego wniosku jest konieczne z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności wobec istnienia okoliczności mogących wywołać uzasadnione wątpliwości co do zewnętrznej bezstronności SSN Pawła Czubika. Ponadto wskazał, że z uwagi na systemowe nieprawidłowości związane z organizacją sądownictwa powszechnego i Sądu Najwyższego w Polsce istnieją w tej sprawie okoliczności mogące wywołać u zewnętrznego, obiektywnego odbiorcy uzasadnione wątpliwości co do bezstronności SSN Pawła Czubika wyznaczonego do jej rozpoznania. Jak również, z uwagi na przedmiot wniosku obrońcy z dnia 17 października 2022 r. o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię Szczepaniec, wyłączenie SSN Pawła Czubika jest niezbędne dla poszanowania zasady *nemo iudex in causa sua*. Adwokat M. P. w uzasadnieniu wniosku wskazał na okoliczność powołania SSN Pawła Czubika przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie Krajowej Rady Sądownictwa i niektórych innych ustaw, którą uznał za samodzielną i wystarczającą podstawę uzasadniającą wyłączenie ww. sędziego od orzekania w sprawie o sygn. akt I ZB 19/22 z uwagi na treść uchwały składu połączonych Izb Sadu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20 oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22. Ponadto wskazał, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana we wskazanym powyżej trybie również w świetle standardów międzynarodowych nie spełnia niezbędnych wymogów bezstronności i niezawisłości, co zostało potwierdzone w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej m. in. w sprawach: C-585/18, C-624/18, C-625/18, C-791/19, C-824/18, C-204/21 oraz C-487/19, jak również Europejskiego Trybunału Praw Człowieka m.in. wyroki w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19, Dolińska- Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19, Grzęda przeciwko Polsce, skarga nr 43572/18, Żurek przeciwko Polsce, skarga nr 39650/18 oraz środki tymczasowe w sprawach: Wróbel przeciwko Polsce, skarga nr 6904/22, Synakiewicz przeciwko Polsce, skarga nr 46453/21, Niklas

Bibik przeciwko Polsce, skarga nr 8687/22, Piekarska – Drażek przeciwko Polsce, skarga nr 8076/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W postępowaniu w przedmiocie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości lub bezstronności, określonym w art. 29 § 4 – 25 u.SN, możliwe jest wyłączenie wylosowanego sędziego od udziału w rozpoznaniu takiej sprawy. Może to nastąpić gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem wylosowanego sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy wniosek o wyłączenie złoży strona wskazując na zaistnienie okoliczności, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k. – por. mająca moc zasady prawnej uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22, albo 3) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi wylosowany sędzia, a także 4) w wyniku wszczętego z urzędu postępowania o wyłączenie w sytuacji, gdy nie dojdzie do „samowylączenia” się wylosowanego sędziego (por. np. E. Skrętowicz, *iudex inhabilis i iudex suspectus* w polskim procesie karnym, Lublin 1994, s. 70, R. Kmiecik, Tryb wyłączenia sędziego i prokuratora w kodeksie postępowania karnego, Prokuratura i Prawo, 1999, nr 11 – 12, s. 23, K. Papke – Olszauskas, Wyłączenie uczestników procesu karnego, Gdańsk 2007, s. 147 – 155 i s. 180 – 181). Wniosek adwokata M. P. przedstawiony z dnia 20 marca 2024 r., jest wnioskiem o wyłączenie sędziego złożonym w powołaniu na okoliczności, o których mowa w pkt 2).

W myśl art. 41 § 1 k.p.k. (który to przepis znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie – por. 128 u.s.p.) sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymagane jest zatem istnienie określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawić ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwości wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności

rozstrzygnięciu tej sprawy. Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*, a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2012, z. 4, poz. 4). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń, jak i konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). W orzecznictwie Sadu Najwyższego akcentowana jest konieczność różnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu. W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. akt. SK 19/02, OTK ZU 2004, nr 7/A, poz. 67, znajdujemy wskazanie, że cyt. „Instytucja wyłączenia sędziego w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności”. Znaczenie społecznej oceny bezstronności sędziego, a także wynikająca z tego perspektywa interpretacji podstaw wyłączenia sędziego, skutkuje tym, iż o potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może decydować jedynie zasadność *in casu* zarzutu będącego podstawą wniosku o wyłączenie, ale również ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, wystarczające okoliczności które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt SK 53/04). Kierując się tym przekonaniem Sąd Najwyższy wyłączył SSN Pawła Czubika od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 19/22, dotyczącej rozpoznania wniosku w trybie art. 29 § 5 u.SN o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię

Szczepaniec, złożonego w sprawie o sygn. akt II ZO 31/22, dotyczącej rozpoznania zażalenia od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z dnia 3 lipca 2020 r., sygn. akt [...].

[M. T.]

[ms]